

LIBERTATEA

Abonamentul: { „Libertatea” (4 pag.) 110 Lei pe an.
„Foaia Interes.” (4 pag.) 75 Lei pe an.
Cel-ce le abonează pe amândouă, le primește cu 150 Lei pe an, — 75 Lei pe jumătate de an, — 40 Lei pe 3 luni.

Foale pentru popor.

Apare **JOIA**

Director: **Ioan Moța.**

Pentru străinătate: 300 Lei pe an, trimiși în banii țării aceleia în preț de 300 Lei, sau prin cec de bancă.

Redacția și Administrația: Orăștie (jud. Hunedoara).

† Dr. Valer Branișce.

Moartea oamenilor de seamă ai țării noastre de-o bucată de vreme nu mai contenește... Anul-nou 1928 ni-a răpît dintre noi încă pe unul: luptătorul și ziaristul neînfricoșat **Valeriu Branișce**, dela Lugoj.

Da, neînfricoșat luptător pentru neam a fost Valeriu Branișce vreme de peste 25 de ani, și această neînfricoșare l-a făcut să fie unul din cei mai de seamă Români ai anilor de luptă ce trecură. N'a făcut, cum se zice, multă „diplomație”, adică n'a sacit vorbele în zeci de chipuri așa încât să întunece pornirea românească a sufletului său de teama procurorilor unguri cari vegheau necontentit asupra lui. Nu a născocit tot felul de sucituri și „teorii” cari la suprafață par înțelepte dar de fapt sunt sterpe și n'au decât însușirea de a apăra pe scriitorul lor de neplăceri și suferințe. Nu, ci Valer Branișce a fost Român dintr'o bucată, spunând răspicat adevărul nostru al Românilor ardeleni, pe față, fără gând de a se ascunde spre a scăpa de răspunderea grea. Și aceasta e de fapt adevărata luptă pentru neam, iar întortochelele „înțelepților” fricoși nu sunt decât zăpăceli și încurcături în mersul și dezvoltarea firească a unui neam. De aceea pentru noi cel plecat acum spre locul de odihnă veșnică, a prețuit mai mult decât mulți alți Români, cu nume sunător și cunoscut prin zvonul stîrnit în jurul lor, dar cari niciodată n'au luptat cu îndrăzneala și neînfricoșarea lui Branișce.

Căci la urma urmei vremea stăpînirii ungurești nu era o vreme făcută pentru născocirea unor mari „filozofii”. Ceeace era de spus, era simplu și neîncurcat: *voința unui neam de a trăi liber și stăpîn pe sine, dupăcum a lăsat Dumnezeu fiecărui neam acest drept.* Nu filozofie multă se cerea în luptele noastre dinainte de 1918, ci *voință de fer și curaj de viteaz.*

Valeriu Branișce a fost un om care a îmbinat limpezimea minții sale luminate — cu vitejia sufletului său mare. O singură dovadă-i de-ajuns: A bea scăpase din temnița de 1 an pe care o ispăși pentru un articol de ziar, și, îndată, scrise un alt articol care-l băgă din nou în temniță pe alți 2 ani de zile, pentru că li-a spus pe față Ungurilor:

„Reîntors acasă din temniță nu mă consider încă liberat.

„Totuși, așa „pecetluit”, cu mâ-

nile și trupul legat de justiția ungară, nu voi înceta să lupt pentru nația română și pentru idealul ei.

„De aceea, o spun aicea, să o știe acei ce cred că mă pot îngenuchia cu legile lor nedrepte, că nu voi înceta o clipă să spun că **ei sunt asupritorii și căldii poporului român**”.

Noi cei dela această gazetă simțim cu atât mai bine pierderea aceasta a unui tovarăș de luptă gazetărească românească dintre cei mai de frunte, cu cât totdeauna am căutat a fi și noi ascultători ai aceluiaș entuziasm curat și ai aceleiași porniri hotărâte, pe care le asculta și împlinea soțul nostru de gazetărie și de lupte împotriva Ungurilor.

Dorim neamului ca și pe viitor să nască asemenea fii, pentru a fi veșnic apărat cu hotărâre și tărie împotriva loviturilor sorții.

Iar rugăciunea noastră către Dumnezeu pentru odihna lui Valer Branișce, va fi cu atât mai mult ascultată cu cât marele răposat a fost un adevărat Creștin care a înțeles să-și jertfească viața și plăcerile lui pământești prin temnițele nedreptății, întru apărarea celor slabi, asupriți și chinuți.

Odihnească-l Dumnezeu cu dreptii iar amintirea și pilda lui să ne fie neuitată!

Dela frații din afară.

Din Banatul sîrbesc.

Dle Redactor! În legătură cu cele ce vi-am scris (Nr. 2 al „Libertății”) despre puțina libertate culturală națională ce o avem noi aicea, — încât nu se plătește să vorbești de ea, — trebuie să vă arăt cât ne pare de ciudat, chiar de cutezător, când vedem ce scriu prin foile streine minoritarii din România despre viața lor în această țară a libertăților. Îndeosebi se aud țipele fariseice ale Jidanilor, pe la Liga Națiunilor, că... nu maișpot și nu mai pot!...

Ar fi bine ca pe acei minoritari să-i trimiteți numai pe câțiva ani în Serbia, să guste și ei pâinea „libertăților naționale” pe care noi o mâncăm, — și cred că le-ar amuți în gât ori-ce cuvânt mai mult împotriva României.

Aici nu cutează nici unul să-și ridice glasul împotriva stăpînirii sîrbești, căci a doua zi ar fi vai de el și de casa lui!...

Vreau minoritarii din România o pildă? Iacă li-o dau:

Legea de „reformă agrară” sîr-

bească (pentru împărțirea moșilor mari între plugărime), **a dat pământ numai Slovacilor!, celorlalți „minoritari”** (printre cari și Români) **nimic!** Nici o palmă de pământ! Și așa mulți Români săraci au trebuit să-și iee lumea 'n cap, fie spre România, fie spre alte țări și mări...

Comunele noastre puternice românești, ca Petrovasela, Seleușul, Vlačovățul, și altele **sunt căptușite cu coloniști slavi aduși din Bosnia, Herțegovina și chiar din Muntenegru**, cărora li s'a dat aci pământ, pe când Românii moșneni de aici, n'au căpătat nimic, deși nu aveau deloc. La Marghita-Mare s'a luat moșia Conzistorului nostru românesc, de vre-o 700 de jugăre, și s'a dat toată la Sirbi. În unele locuri, dacă comuna a fost românească, i s'a luat **izlazul comunal** și s'a împărțit la Slavi, numai ca să aibă pe ce loc să se așeze aci spre a ne sparge puterea românească. La Petrovaselo (azi Vladimirovac) dacă nu a fost moșie de împărțit, au făcut rost macar de **locuri de case** și au dus Sirbi ca să împestrițeze comuna românească...

Și auzit-ați de vre-o plângere trimisă la Liga Națiunilor? Nimeni nu cutează, nici Românii, nici Ungurii, nici alte neamuri, căci a doua zi stăpînirea sîrbească le-ar ști astupa gura, așa ca aceea în veci să nu li se mai deschidă spre plângere împotriva țării!

Noi avem aici comune mari, de 3000, 5000 și 6000 locuitori, și abia avem în ele câte un învățător român, — iar celelalte locuri sunt întregite cu învățători sîrbi, cât cu pregătire, cât fără de pregătire de învățători...

Unde pot arăta Ungurii, Sașii, Jidanii din România că li-s'a făcut lor așa ceva?

Trimiteți-i să trăiască un an doi aici între noi, și apoi să meargă napoi în România, să se mai plîngă...

În felul acesta aici va fi curând o țară cu adevărat sîrbească, pe când România va fi încă tot departe de-a fi o țară cu adevărat românească!

D-zeu să vă păzască și să ne păzască.

Român înstrăinat.

Ungaria iar a fost prinsă

— cu mâta 'n sac.

Marile puteri, pentru a pune pe-deci unui nou războiu, au satorit că statele învinse (căci numai ele se

pot gândi la o răzbunare pe calea armelor), să nu se mai poată înarma decât cu ce li-i de tot trebuincios pentru buna pază a țării, — **încolo cât li se va da voe de sfatul dela Liga Națiunilor.**

Printre statele învinse, Ungaria se pare a fi cea mai neastâmpărată, — îndemnată la asta de câte-un scrintit ca Lord Rotermer (de care rād Englezii serioși și Francezii și Americanii), — și ea se silește a se înarma pe ascuns, ca să poată (numai, să poată!) da odată o lovitură țării ce au tăiat din hotarele ei.

Zilele astea a fost descoperit și acest neastâmpăr al ei:

De Anul-nou au sosit la hotarele Ungariei, venind prin Austria, 5 vagoane de mărfuri de fer, ce plecaseră din Italia având adresa: pentru Polonia, și dat că cuprind, „părți de mașini” desfăcute. La hotar un vamaș austriac a deschis un vagon și a văzut că sunt tot mitraliere pentru armată!, cari aveau să meargă, vezi dta, în Polonia. Acestuia i s'a părut lucru necurat, că una spune la hârtie, și alta e în vagon, și a vrut să oprească vagoanele dar vamașii unguri, cari se vede că știau de ce e vorba, le-au dus cu puterea, trecându-le pe pământ unguresc. S'a făcut vorbă. Guvernul unguresc a spus: Așa? Contrabandă de arme pentru Polonia? Nu le dau voe să meargă mai departe. Le opresc și le **vând la licitație aci în țară la noi!**

Dar ochii statelor vecine, deschși asupra lucrului, au văzut îndată că aci e o nouă răutate a guvernului unguresc. S'a făcut întrebarea în Polonia, — de acolo s'a răspuns:

„Noi n'am cerut nici un fel de arme din Italia și nu așteptăm!...”

Lucrul era descoperit. A ieșit la iveală că în forma asta guvernul unguresc își aducea tot felul de arme din Italia.

Transportul (cărăușia) acesta de 5 vagoane, nu e cel dintâi! S'a dovedit că e al 6-lea, și toate celelalte au venit așa pe adresă mincinoasă și s'au oprit în Ungaria!...

Aci are și Italia, „sora” noastră, cea cu puțină inimă de „soră”, — vină. Ea, iată, pe sub mână, înarma pe Ungaria... Poate Ungaria i-o fi spus: Dă-mi arme, că la întâmplare de neînțelegere între tine (Italia) și Iugoslavia, eu încă-i sar în coaste.

Dar acum lucrul îl iau în mână cele 3 puteri din „Mica Antantă” (Iugoslavia, România, și Cehoslovăcia), ba și Liga Națiunilor, și vor sili pe Ungaria să dea afară toate

armele aduse în acest chip necredincios păcii, și vor fi nimicite toate sub ochii ei, ori duse și puse spre păstrare în Elveția (unde vor rugini)...

Liga Națiunilor ar da o pilduitoare lecție Ungariei, luând armele dela ea și dândule celor 3 state vecine, împotriva cărora ea le adusesel

CIUDĂȚENII

— Pe cari ni le face „politica”. —

Nainte cu vre o 3 săptămâni, un gazetar francez a scris că dl Maniu privind-l și stând cu el de vorbă, i ar fi zis, că dacă Regenta nu înlătură guvernul liberal și nu le face loc național țărăniștilor, apoi dă, care azi nu e pentru aducerea napoi a fostului moștenitor de tron, — poate să fie ca mâne, ori să fie chiar pentru republică!..

Gazeta partidului a desmînșit zvonul, dar foile pretine guvernului nu-l slăbeau pe dl Maniu pentru vorba ce l-o punea în gură gazetarul francez.

Acum vine un domn, Bragalla, senator de Tighina și publică în „Universul” o scrisoare care crede că „lămurește” și întărește totul. Dăa spune:

Gazetarul acela, bine cunoscut de mine, după ce a fost la d. Maniu, a fost cu mine la cină. Și mi-a spus tocmai așa că ce l-a vorbit d. Maniu, cum e scris și la gazetă.

„Răspunsurile dlui Maniu — la întrebările ce el i le pune, — i-s-au dat printe un tiner secretar al dlui Maniu, care-l părea un tiner isteț...”

Am înțeles. Gazetarul francez se vede că nici n'a văzut pe d. Maniu (care, neștiind bine franțuzește, nu primește, ci le dă răspunsuri prin un om al sale), — ci a auzit vorbele dela „secretarul tiner” al dlui Maniu, care se vede că s'a avântat dănsul a pune în gura dlui Maniu și cuvinte pe cari nici el nu le auzise. Iși cam ridea cum am zice, de gazetarul francez.

Dar când se află asta, — de ce atâta stăruință mai departe pe lângă o invinuire fără temel și fără rost?

Dacă însă ziaristul francez a fost de față cu Dl Maniu, și „tânărul secretar” n'a fost decât un tâlmăciu între gazetar și dl Maniu care nu știe bine franțuzește, atunci lucrurile se mai schimbă. Atunci din trei, trebuie să fie una: sau gazetarul francez a minșit (și atunci trebuie desmînșit pe față, ceace nu s'a făcut prea lămurit), sau secretarul a sucit vorba Dlui Maniu (dar atunci se pune întrebarea de ce își ia Dl Maniu secretari de-acestia), sau șeful de partid a spus aceste cuvinte cu adevărat grele.

Parlamentul

va lua în cercetare pe larg, treburile Universităților.

S'a hotărît ca acum după anul nou în Senatul țării să se facă o mare dezbateră asupra trebuințelor și împlărilor universitare și studențești.

Vor vorbi mulți profesori și senatori, căutând a găsi mijloacele cele mai bune pentru dezvoltarea pașnică a Universităților și pentru mulțumirea cererilor studențești.

Nouă ne pare rău că din partea studenților și a naționaliștilor luptători împotriva jidanilor, nu va vorbi nimăn, deoarece nimeni dintre ei n'are dreptul de a vorbi în Senat.

Totuși ne arătăm aici dorința noastră ca să fie susținut în sfatul țării și cuvântul studenților, căci numai ascultându-se amândouă părerile se poate judeca drept.

Studenții au dovedit în desjuns că cea mai bună măsură pentru potolirea Universităților cutropite de jidani, este așa zisul „Numerus Clausus”. Acesta e o măsură, îngăduită de tratatele de pace, după care să nu fie lăsați în Universități decât atâția străini cât le este mărimea numărului lor față de Români. Dacă de pildă dintre 100 locuitori ai țării sunt 80 Români și 20 străini, atunci nici în școli să nu se lase decât tot așa: 20% străini, și 80% Români. Măsura aceasta e dreaptă și a fost până acum înfăptuită în mai multe țări: Ungaria, America (Harvard), Austria (Politehnica din Viena) și e pe cale de a fi adusă în Polonia.

Mai mult: Liga Națiunilor, care e marea sperietoare a guvernelor noastre, ea însăși a hotărît că această măsură nu este împotriva tratatelor, cu prilejul unei reclamații a jidanilor împotriva măsurii lui „Numerus Clausus” din Ungaria.

Să vedem acum dacă este vre-un senator român care să aibă îndrăzneala de a propune să se aducă și la noi prin lege acest „Numerus Clausus” în Școli, pentru apărarea Românilor.

Astfel, măsurile sterpe dar răsunătoare, sau amenințările și silnicile, nu vor aduce nici un rod de pace și potolire a Universităților abuciumate.

RĂSUNET

— La scrisoarea din Zărand. —

Ce să facă Români cu dare de mână din Zărand și ce lucrători ce vor fi puși la drumul spre Țara Moșilor?

— Numai așa ne putem mântui! —

Dle Redactor! Adânc jignit în sufletul meu de cele descrise în articolul dvoastre din No. 3 al „Libertății” — „Așa intrăm în noul an?”, vă rog să mi dați voi să mi spun și eu părerea mea:

1. Frații Rîșcuța din Rîșculița sunt dator să se desface de tovărășia cu Jidanul.

2. Frații Rîșcuța sunt dator să face ei de ei baraca magazie cu hrane pentru lucrătorii la acel drum. — Iar dacă ei nu ar mai putea-o face: s'o facă alți Români sau banca românească „Crișana”, cea cu atât de bun nume, care are azi și puternica Filială din Baia-de-Criș, sau cu ajutorul ei cineva.

3. Bunii Români zărandeni vom

organiza un birou (cancelarie) de propagandă printre muncitorii ce vor fi chemați să lucreze acel drum, făcându-i pe acela prin fol volante, prin oameni isteți cari să le vorbească, să înțeleagă la ce rușine sunt supuși, fiind dați cu hrănirea pe mâna Jidanului Werner, și să i înduplecăm, ca nici unul să nu primească biletele de luat hrană pe care le-ar da inginerul jidan pentru magazia de hrană a jidanului, — că nu-s dator să primească, ci să se lege ei între ei, câte trei patru, stând unul pentru altul bun, și toți să și lee hranele dela depozitul românesc, având să meargă la primirea plășii să plătească cu cinste și omenie aceea ce-s dator.

Lucrătorii vor fi Moși!, — căci pentru ajutorarea lor se dă curs lucrării. Moșii sunt știuți pe tot pământul pe unde ei străbat, că s'oameni de o omenie sfântă, poate fără pereche. Ei nu vor înșela pe Români dela Magazia ce le-a dat hrana pe așteptare.

În felul acesta baraca jidovească va trebui să plece de aci, ca un lucru netrebuit unui popor ce-și înțelege starea de stăpân al acestal ținut, al celei țări.

Să fie aceasta o revoluție pașnică a cinaștilor Moși, — cei cari au dat dovezi și de alt fel de revoluții împotriva sugrumătorilor lor!

4. În același timp, acel lucrător și conducătorii lor și al ținutului, cărturarii și învățații români din partea locului, — să înainteze cereri foarte hotărîte la județ și în același timp la București, prin care să ceară să le dea ca conducători ai lucrărilor ingineri români, că nu pot suferi umilirea, ca într'un județ, atât de românesc, la o lucrare întreprinsă cu scop așa de bun românesc, — să stea sub comanda unui inginer jidan!

Să arate celor dela județ, că dacă dănușii nu au ochi pentru acest lucru, și țin și azi la serviciul edil al județului românesc al Hamedoarei, numai ingineri unguri și jidani, — apoi au ochi pentru asta țaranii noștri cu suflet mai sănătos decât al domnilor numiși!

Faceti, fraților Moși, și voi cărturarilor zărandeni, această mică „revoluție pașnică”, și veți fi laudați de Români de pretutindeni.

Iar dacă revoința pașnică nu ar avea urmările dorite, — trebuie găsite mijloace de asprire a ei, — trecând la rezistența pasivă față de acel conducător străin, și altele, până ce va izbui!

Așa să fie! Că altfel prea ni se zgărie obrazul neamului de toți răii lumii și de nesimțitorii din scaunele noastre înalte deregătorești!

Zărandeni de-al lui Horea.

România are

mai mulți studenți la Universități, ca ori care altă țară.

S'a scos la iveală un lucru foarte vrednic de luare aminte: La București sunt mai mulți studenți univer-

sitari decât în Paris! Douăzeci de mii de studenți au Bucureștii.

Iar în țara întregă, la toate cele 4 Universități (București, Iași, Cluj, Cernăuți) avem peste 40.000 de studenți.

Dându-se aceste cifre (numere) la un Congres internațional de studenți ținut anul trecut la Roma, acolo s'a scos la iveală că România, după numărul locuitorilor ei, are mai mare număr de studenți, decât altă țară din Europa.

Este în aceasta un lucru îmbucurător, și este și unul îngrijitor.

E îmbucurător că după războiu, poporul nostru a început a-și trimite copiii la școală în măsură nebănuită mai mare decât înainte de războiu, și aici în Ardeal și 'n Bănat și 'n Basarabia și 'n Bucovina, — ca și în vechiul Regat.

„Căci — își zic părinții — fiind azi țara noastră așa de mult mărită, ea ne cere copii ca să-i fie conducători și deregători de tot felul!”

Și așa va fi. Când aceste legiuni de tineri vor fi toți pregătiți, vor cere țării și stăpânirii ei: fă-ne loc să te slujim! — Și conducătorii vor fi nevoiți a ținea seamă de cererile acestea ale fiilor neamului nostru și a le da loc lor în rândul întâi; cum e și cu dreptate. Și vom ajunge astfel cu o zi mai curând a da țării față de adevărată Țară Românească.

Dar e și un semn îngrijitor pe mai târziu: Dacă această năvală spre Universități, se va urma în aceeași măsură, — peste un anumit timp, nu prea îndepărtat, vom ajunge a avea mii de oameni pregătiți cărorora n'o să ai unde le mai face loc... Atunci vor începe murmurele și nemulțumirile, vom ajunge și noi ca prin Italia, unde ai conducător de tren cu Universitate... A învățat și n'a mai încăput în breasla științei sale, și ca să trăiască, s'a făcut ce se putea face și cu 4 clase de Liceu... Și atunci ar fi fost un slujbaș cu mai puțină școală, dar multumit, iar azi e un învățat nemulțumit...

Nu e rău ca părinții și unii tineri să se gândească și la noi chiar de pe acum la acest lucru, — căci poate mulți și ar alege cărări de viață mai puțin sclipitoare, dar mai fericoare.

CEARTA

dintre Polonia și Lituania.

Încă nu s'a stăns dușmănia dintre aceste două țări cari, mai lunile trecute, erau cât pe-acel să se facere într'un război din care s'ar fi putut aprinde iarăși toată Europa.

Sé știe că pricina acestei certe este orașul Vilna pe care azi îl stăpânesc Polonii dar pe care îl cer în stăpânire Lituanii, zicând că lor li se cuvine. Din această pricină cele două țări nici nu au vre-o legătură între ele, și, de pildă nu au una în țara celeilalte câte-un consul și ministru zis „plenipotențiar”, cum se obișnuiește între țările cari trăesc în pace.

Iar zilele trecute primul minis-

tru-al Lituaniei, Waldemaras, fiind întrebat când are de gând să se împace cu Polonia și dacă nu plănuiește să primească la el în țară, în semn de împăcirea, pe trimisul ministru al Poloniei, — a răspuns: „Lituania nu va primi pe ministrul (solul) Poloniei decât la Viena”, adică: Lituania nu va primi să facă pace cu Polonia decât atunci când l se va da ei orașul Vilna.

Focal primejdios mai mocnește așadar sub cenușe.

Și, prin alte părți, focuri la fel, mocnesc și așteaptă să izbucnească, după cum știm că e și în Ungaria cea cu mitralierele cărate pe sub ascuns.

Căci mare e încă în lume răutatea, pofta de stăpânire și de a nedreptăți pe aproapele tău...

Ia asemenea vremuri, cuminte e cel ce se pregătește temeinic pentru a se apăra atunci când ar fi să izbucnească iarăși atacurile nedrepte.

Din Basarabia

Era o veche dorință a clerului (preoțime) din Basarabia, ca capul bisericii lor locale, să fie ridicat și el la rangul de Metropolit. Că dacă are Bucovina, mititică cum e, un metropolit și are Ardealul și are Moldova, se cade să aibă și Basarabia, că și ea stă din 3 dieceze și capul diecezei de Chișinău e Arhiepiscop.

Acum se vestește, că în ziua în care se va sărbători împlinirea alor zece ani dela unirea Basarabiei cu țara mamă, — unire ce a fost binecuvântată și salutată de către preasfințitul Gurie, pe atunci ajutor al Arhiepiscopului rusesc, — apoi acum, la zece ani, Preasfinția Sa să fie înălțat la rangul de Metropolit și Basarabia, ca biserică ortodoxă, la rangul de Metropolie.

Va fi o dreaptă răsplătire a unei ținuțe neînduplecate în credința sa ortodoxă și a unei stăruințe neînterupte, pentru înălțarea bisericii basarabene pe o treaptă cu celelalte din țările surori asemenea ei.

Totuși nouă ni-ar fi plăcut mai mult să se fi desființat și Mitropolia Bucovinei, rămânând pentru Moldova întregită o singură Mitropolie, cea dela Iași, cum a fost totdeauna pe vremea Voevozilor Moldovei înainte de ruperea provinciilor furate de vecini. Ar fi fost un semn mai mult de uitare a despărțirilor și de unire tare.

Să-i aștepte oare și această nenorocire pe Ruși?

Un sfătos „Comisar al poporului” (ministru) al Rusiei, fiind în luna trecută (Noemvrie) o vorbire, spunea:

„Armata noastră „roșie” (adecă a sângelui, sau însetată după sângele roșu...), este înainte-mergătoare schimbării lumii de azi (după chipul și asemănarea lumii din Rusia). Și când ciasul va bate, la un semn,

ea va începe marele marș atotbiruitor, care va forma punct de întoarcere sau piatră de hotar, în istoria popoarelor!...”

Ci-că reușita revoluției internaționale va fi treabă de 2—3 zile de luptă și steagul comunizmului va falfăi peste tot pământul.

Și spun încrezuți în steaua lor roșie, că Rusia va avea peste scurtă vreme o armată de 15 milioane soldați! Că nu numai bărbații, ci și femeile vor trebui să lupte cot la cot cu bărbații, — până se va zmulge biruința și se va atinge ținta cea mare: zdrobirea, nimicirea „clasei burgheze” (a păturei de cetățeni mai înstăriți) și instăpânirea „proletariatului” (adecă a celor ce n'au nimic)!

Doar nu i-or fi pregătind nefeicitului popor rusesc și această nenorocire, mișeii ce-l conduc azi?

Asta ar însemna, că, după ce i-au omorât sau izgonit din țară pe toți cărturarii lui buni, după-ce prin legiunea de boale ce s'au instăpânit în țară — fiindcă Doctorii ruși au fost siliți să plece aproape toți prin alte țări, — acum să adune sub „steagurile” comunizmului și bărbații și femeile ce s'ar mai găsi în stare a purta arme, și pe aceia să-i împingă valuri mari asupra țărilor vecine, — ca să-și afle și ei moartea sigură acolo!...

Gândul mișelesc al celor ce vor porni odată pe Ruși la războiul visat aci, — numai acela este: să-i potoapă și pe câți mai sunt azi în puteri!...

MINUNILE GERULUI

în lungul Dunării.

Gerul cumplit de Crăciun, a făcut adevărate minuni, — dintre cari sunt foarte vorbitoare cele din lungul râului Dunărea. Dela Porțile de Fier în jos, Dunărea rar îngheață dela un țărm la altul, căci prea e lată de aci încolo.

În anul de față a înghețat între orașul Giurgiu de pe țărmul românesc și Rusciucul de pe țărmul bulgar, — așa de tare, încât la 4 Ianuarie se vestește din Giurgiu:

Azi s'a dat voce lumii să treacă Dunărea dela noi în Bulgaria și de acolo la noi, pe gheață! Și posta a fost trecută pe gheață și 50 de călători ce veneau din Bulgaria în România.

— După-ce în zilele următoare s'a mlat gheața, încep altfel de minuni: Gheața, pe unde e mai slabă, se rupe, prefăcându-se în sloi și o lan în jos, până unde dau de câte un pod de gheață, cum e și cel dela Giurgiu, — acolo se opresc, se îngheșue unul pe altul, fac un mic munte de sloi care oprește scurgerea apei, și atunci apa se răvârșă în laturi și — val de locuitorii din vecinătăți.

Așa scriu folle că la Viena s'a făcut așa o oprire de curs al sloilor. Acela s'au grămădit, și apa așa s'a bălțuit, încât gazetele scriu că „la Viena Dunărea a început a curge napoi!...” Adecă, ca la ori-ce

bălțuire, partea de apă urcată prea sus, începe a se revârșea înapoi, încât părea lumii că — Dunărea curge înapoi!...

E teamă de mari răvârșări în lungul ei, — căci zăpada a început a se topi pe multe locuri, sporind câtățimile de ape din râuri, cari își duc tot prisosul lor în Dunăre.

SCRISORI

— Din Zlatna. —

În ziua de Bobotează 6 Ianuarie am avut plăcerea de a ascultă în comuna Zlatna jud. Alba o frumoasă cuvântare ținută de elevul de cl. VI Titus Petringenar dela Liceul Aurel Vlaicu din Orăștie. D lui a binevoit a ne vorbi într'un stil simplu și frumos, înfăles de ori-ce țăram despre începuturile creștinismului, despre sfinții mucanici și martirii de sânge ce l-au îndurat a-cestia pentru religia lor. Trecând cu ușurință dela un fapt la altul încheie conferința îndemnând poporul să se mențină tare în religia lui, și ca stejarul care nu se îndoale la adieri de vânt ba chiar nici la cele mai cumplite vijelii să nu plece urechea la ademenirile sectarilor atit de periculoși. E de admirat cetezanța acestui tânăr care a vorbit mai bine de o jumătate de oră fără ca să aibă vre-o însemnare la mână.

Ferice de neamul care are atari tineri idealisți și entuziasmași. Acél popor din sânul cărui vor eși atari viăstare să fie sigur că nu va pieri nici odată. Lăudăm și pe calea aceea pe înfiăcărutul tânăr și îndemnăm și pe alții de seama lui să păzească pe terenul cultural unde țara noastră, cu darere trebuie să constatăm are tare mult de lucru. Felicităm și Liceul din Orăștie și pe profesorii harnici ai acestui Liceu cari știu educa tineretului așa cum se cere azi.

Zlatna, la 8 Ian. 1928.

Andrei German.

Ce-au pășit

studenții din jud. Hunedoarei de Crăciun.

— Au fost opriți a da ori-ce petrecere, deși cu cele mai frumoase scopuri de binefacere, și amenințați cu „maltratare” de di Prefect al județului.

— Di Prefect a călcat cu piciorul stâng în Anul nou. —

Primum din partea Conducerii „Cercului Studenților Hunedoreni” următoarea scrisoare, — care ne arată cum s'au sgudnit în judecarea rece a lucrurilor, oamenii dela conducere, pe urma fe-restrilor sparte dela Orade și Cluj. După aceea, fiecare slujbaș de obște, se crede în drept a pași ca un turc față de studenții noștri. Scrintită socoteală. Dar iată scrisoarea protest a studenților:

Cercul Studenților Hunedoreni dela Universitatea din Cluj” (adecă studenții din județul Hunedoarei

cari învață în Cluj) a pregătit pentru seara de Anul-nou o petrecere cu program (producție) în Simexia. Di Prefect al județului Hunedoarei, a ținut de bine să nu deo involrea cuvântă, ba mai mult, a oprit prin ordin telefonic și serata cu program a Căminului cultural din Simeria (dela 26 Dec. 1927)! În schimb a dat voce „Sfatului Negustoresc” al lui Schnevels de a da în vole petreceri la Deva.

Cercul studenților Hunedoreni din București, (studenții Hunedoreni cari învață în București) a pregătit și el pentru a doua zi de Crăciun, o serată în Petroșeni, pe care a părăsit-o de bună voie, în urma sfatului unui domn din județul nostru. Dar doi dintre studenți, cari nu știau de această părăsire a planului, au plecat dela București de a dreptul la Petroșeni. Aci din ordinul nu știu cui, au fost îndată arestați, fără nici un temel, și nu li s'a dat voie nici să intre în Petroșeni.

Iar ca o încoronare a faptelor înșirate mai sus: di Prefect a dat de știre în chip oficial, unul coleg student, că dsa este hotărât ca la cea dintâi mișcare, să aresteze studenții și să-i maltrateze (să-i bată), chiar de s'ar scula întreaga Românie în capul d-sale!...

Studențimea Creștină din județul Hunedoara protestează cu toată puterea sufletului său contra acestor pășiri față de ea.

Pe cine amenință di Prefect?! Și mai ales cu ce drept?! Să nu uite di Prefect, că dacă dsa a ajuns astăzi în acest județ Prefect, apoi s'ar putea foarte bine ca între cei 200 de studenți pe cari dsa li tratează în acest fel, să fie zece viitori prefecți, dacă nu mai mulți!.

Să nu uite di Prefect că: este aci trimisul unui guvern care conduce o țară în temelul unei constituții, și ca atare dsa are datoria de a păzi ordinea când e a păzi și nici decum nu are dreptul de a se infilța „judecător” și de a dicta „pedepse”!

Să nu uite di Prefect, că cei 200 de studenți cărora dsa cu atâta ușurință le-a promis bătae, cunt cetățeni și încă cetățeni intelectuali ai acestel țări, și deci oridecâteori vor trece peste prevederile unei legi, li se vor aplica pedepse prevăzute tot prin legi și nici decum după banal plac și voința dlui Prefect.

Să nu uite apoi di Prefect că, este pus să păzească aplicarea legilor și nu călcarea lor!

Sau are dsa vreun cuvânt serios care să îndreptățească măsurile luate? Pe ce se întemelază di Prefect? Pe alte întâmplări de mai nainte? Na credem, căci de când avem organizații studențești în acest județ, studențimea română a avut cea mai corectă, românească și patriotică purtare.

A luat aceste măsuri pe urma celor întâmplare la Oradea? Dar rapoartele și arestările pe urma acelor întâmplări — asupra cărora noi nu ne facem aci judecători, — n'au scos din întâmplare li-veală pe nici un student hunedorean ca vinovat. Atunci cum judecă d. Prefect pe oameni după bănuelile d-sale, când faptē care să-i îndreptățească, nu are?

Sau poate se lau aceste măsuri straznice în contra noastră a studenților hunedoreni, ca o răsplătă pentru propaganda culturală în care ne-am avântat, ca o răsplătă

pentru-că ne-am lăpădat de bunde
voie de vacanțele noastre și am
pornit pe sate fără sprijinul Ono-
ratei Prefecturii, care n'are bani
pentru o astfel de propagandă, și
am înființat peste 30 de biblio-
teci populare în satele jude-
țului?

Crede dl Prefect că amenință-
rile hotărâsc o tinerime să păstreze
liniștea? Amenințările pot să agite
studențimea, dar nu să o liniș-
tească.

Studențimea hunedoreană n'a
luat pân'acum între ale sale
ca armă de luptă, manifes-
tarea de stradă, dar dacă s'ar
întâmpla ca, ajungând cașitul la os,
și terminând noi toate căile legale,
să eșim totuși în stradă, (ceace noi
azi încă nu credem), atunci să fie
sigur dl Prefect, suntem destul de
cavalieri ca să-l anunțăm la
timp...

Dacă dl Prefect crede, că o idee
să poate îndoași eu pumnul, n'are
decît să urmeze cu amenințările,
noi însă l'am sfătuit să le țină pen-
tru acei ce cred în ele și se tem
de ele. Noi mergem pe căile alese,
după cel mai bun gând și după
cele mai bune simțăminte ale noas-
tre fie că dl Prefect ne va lăuda,
fie că ne va amenința!

Asociația generală a
Studenților Hunedoreni.

NOUȚĂȚI

Epitropia Fund. cult. Dr. I.
Mihu, anunță pentru Duminică
15 Ianuarie parastasul de 1/2 an
pentru regretatul Dr. I. Mihu, ce
se va oficia în biserica gr. ort. din
loc și roagă prietenii și cunoștii
să ia parte. (1262) 1-1

Logodnă. Duminică în ziua de
Anul nou, s'a ținut logodna Dlui
George I. Suciu, avocat staglar, bi-
necunoscut și simpatizat în socie-
tatea clujeană, cu d'zoara Lia David
din Orăștie. — Felicitări tinerilor lo-
godiți!

"Apărarea" este numele unei
foli politice noi ce a început să a-
pară la Cluj dela Bobotează în-
coace, de două ori pe săptă-
mână. Este o gazetă independentă
(neatârnatore) care ține să dea in-
formația politică de lipsă și bine
cercetată, pentru păturile cărturarilor
noștri dela sate și a celor mij-
locii (industriști, negustori) dela o-
rașe, cărora ziarul de zi le e prea
mult, iar foala săptămânală le este
iarăși prea puțin. Dar de 2 ori pe
săptămână le e chiar de ajuns a
primi o gazetă cere să le dea știri
despre stările din lume și țară. "A-
părarea" e redactată de dl Dr. Se-
bastian Bornemisa, editorul direc-
tor al folii populare Lumea și Țara",
cu ajutorul unor buni gazetari din
Cluj. Prețul numai 240 Lei pe an.

Tot acolo apare revista litē-
rală și de informațiuni culturale
"Cosinzeana", veche, de 11 ani,
— luând acum format de foale în
4 pagini, și având să apară în fie-
care săptămână. Cel ce o abonează
cu "Apărarea" la un loc, capătă
3 foli (2 numere de Apărarea și 1
de Cosinzeana) pe săptămână, cu
numai 360 Lei pe an.

Sunt însă scrise pentru oameni
cu carte mai multă. Le recoman-
dăm călduros cărturarilor dela sate.
(Adresa: Cluj, Piața Cuza Vodă 16).

A reapărut revista "Țara
Noastră" la anul nou, sub con-
ducerea dlui Octavian Goga. Ad-
ministrația la Cluj, Piața Cuza Vodă
16 Ceace ne place nouă în ținuta
revistei e mai ales lupta sa împo-
triva regionalismului, pentru con-
topirea suflătească a Țării.

Pentru Americani. Cine are
cunoștință despre Simon Marmezan
de fel din Rapoltul mare, ple-
cat în America, și care acum 5 ani
se afla la Alliance. — să fie atât
de bun și să ne scrie pe adresa
folii dacă mai trăește și unde se
află. Tatăl său cere aceste știri, ne
mai știind nimic despre fiul său de
5 ani.

Dela Percepție. Se aduce la
cunoștința comercianților și profe-
sioniștilor că sunt rugați a se pre-
zenta la percepția Statului, în O-
raștie, pentru a lua declarațiile Mo-
del No. 4 și 5. După ce le vor com-
plecta, vor fi depuse la aceeași Per-
cepție, până cel mai târziu la 31
Ianuarie.

Grozăvia unei ființe cu su-
flet rău. La Tarnu Măgurele s'a pe-
trecut în ziua de Anul nou seara
un lucru grozav: Două surori deoare
ce trăiau singuratice, se duseră
să vadă de Anul nou pe o pricină
a lor. — În lipsa lor de-acasă, ser-
vitoarea pe care o aveau, care de-
mult fara lucruri de prin casă și le
căra la o cunoșcută care le pă-
tra — acum a adunat și a dosit
multe haine scumpe și lucruri de
preț de prin casă, — apoi a dat
foc casei pe din lăuntru, atropind
mobilele cu petrol, — și într'o clipă
toată casa ardea cu un volmog de
pale uscate... Și ea, servitoarea, s'a
dus și a chemat pe stăpâne că le
arde casa. Până au venit acelea, tot
era scam.

La ispitele poliției care a por-
nit cercetări, reaua servitoare s'a
încercat și văzându-se prinsă, — a
mărturisit tot...

A început astfel bine anul nou,
cu intrarea în temniță pe mulți
ani!

Bia de aburi și vand din Orăș-
tie funcționează de nou.

Mulțumită publică, tuturor Dom-
nilor doamnelor și d-soarelor cari au
binevoit a contribui la colectă cu o-
caziunea umblării cu colinda în seara
de Crăciun cu corul elevilor școlii
primare de stat din Zlatna conduși de
tinerul și zelosul învățător Rom. Oni-
ciu. S'au colectat 1950 Lei pentru fon-
dul Comitetului Școlar. Numele dlui
lipsă de loc nu le putem publica, dar
se află, pentru ori-ce control, la dir.
școlii.

Mulțumită. Societatea religioasă
"Sf. Gheorghe" din Orăștie aduce mul-
țumită publică onoratorilor familii cari
au binevoit să primescă la colindă
corul octavanilor, cu care ocaziune s'a
adunat frumoasa sumă de 5120 Lei,
cari bani vor fi întrebuințați la con-
fecționarea unui stindard, a unui ta-
blou mare și a altor obiecte de care
are lipsă societatea.

Comitetul.

Posta Redacției.

I. Muntean, Căcova. Cel 85 Lei
trimiși trebuie să l' socotim pentru
restanța din 1927. Vă rugăm să ne
trimiteți banii și pe 1928.

Motora Gh. Toați. Cel 85 Lei
trimiși sunt pe 1927. Rog trimiteți
și pe 1928.

Petru Porumb Todorichii, Arada.
Deoarece pe 1927 ați plătit mai de-

mult 90 Lei, vi-am trecut, din cel
170 trimiși acum, 90 Lei pe 1928.
Mai aveți așadar de plătit pe 1928
Lei 80.

Ioan Barulean, Borșa Montand.
Deoarece aveți 40 Lei datorie pe
1927, vi-am trecut numai 35 Lei
pe 1928.

D. Tra Ionescu Țiu, Dolj. De-
oarece pe 1927 mai aveți 40 Lei
datorie, nu vi-am putut conta pe
1928 decât 45 Lei.

Pavel Gugar, Zarand. Vi am
trimis încă un calendar, cu toate
că noi vi-am trimis 10 bucăți.

AVIZ! Aducem la cunoș-
tința On. public că
cu data de 1 Ianuarie 1928 am
prelucrat Valcizatorul „CORD“ si-
tuat în Orăștie.

Rugăm concursul On. public, a-
vizăm totodată pe d-nii creditorii
că vărsămintele să le facă sub-
semașilor proprietari.

(1259) 2-3 Țpan Nic. & comp.

Casa de vânzare. Casa sub-
sariaului
din Orăștie, strada Șagana 11, —
e de vânzare din mână liberă, —
Are 4 camere, verandă închisă, bu-
cătărie, pivniță, grăd. —

Pr. Victor Pacurariu
(1258) 2-3. Orăștie.

Învățacel, se primește în pră-
vă, vâta de f. r. și
coloniale e subscrierului; Etate
14-15 ani. Cel cu școală mai
bună, preferiți.

Ioan Rob.
comerciant, Orăștie. (1260) 2-2

FARMACIA VLAD, ORĂȘTIE,

LANGĂ LICEUL „AUREL VLAICU“

atrage luarea aminte on. public din loc și țară, că este
înzestrată cu toate solurile de medicamente (leacuri) și
preparatele cele mai nouă și renumite!,
precum și cu tot solul de pansamente, parfū-
merte, săpunuri fine, articoli de gumă, etc.

Prețurile cele mai moderate. (1201) 4-10.

Depozit de Petrol, Benzina

și Oleiuri minerale — în Brad.

Atragem atenția publicului asupra Depozitului de Petrol,
Benzina și Oleiuri minerale, ce am deschis în Brad
(jud. Hunedoarei), vinzând în mare și în mic (cisterne
întregi sau ca butoaiele).

Prețurile Petrol rafinat, cal. I. Lei 5.50
la Magazie: Benzina ușoară 12.50

BANCA „CRIȘANA“. (1215) 5-6

Beția

Cine voeste a scăpa de patima acea-
sta uricioasă, să întrebuințeze „Antibe-
tinal Vértés“, scutit legal, preparat
de mult încercat, care desguștă bețivul
de beuturi spirituoase. Fiind fără gust,
se poate da pătimașului fără știrea sa.
Mii și mii de scrisori de recunoștință.
2 șacoane 360 lei prin ramburs.

— Spese postale și ambalaj în regis proprie. —

Farmacia la „VULTURUL ALB“ Nr. 33, Lugoj, Banat.

Boale de STOMAC

de tot felul ca: lipsa de apetit,
mistuirea grea, catarul de sto-
mac, acreala, greața și vomă-
rea, sgârzi de stomac și peste
toate greutatețile și slăbiciunile
stomacului, se înlătură prin
Esența de STOMAC „Vértés“
4 sticle 540 Lei prin ramburs.